

# İkisi də eynidir: tüstülenən sağlamlıq

**C**ox sevdiyimiz bir tamaşada sevdiyimiz aktyorun ifasında səsləndirilən mahnının "papirosum yana-yana, od saldı şırın cana" sözləri hər dəfə bizi nə qədər güldürürsə, siqaret çəkənlərin içində düşən od o qədər narahat edir. O od ki, bəzən dəb xətri-nə, bəzən böyüdüyümüzü göstərmək, bəzən alışqanlıq, bəzən dostdan geri qalmamaq, bəzən özünü kişi hesab etmək, bəzən mühitin "ərməğani", bəzən bir dəfə dadına baxmaqla içimizə düşür və ömürlük yol yoldaşımız olub bizi elə yandırı ki, bir də baxırıq ki, bir ovuc küldən başqa heç nəyi-miz qalmayıb.



Siqaret çəkməyin zərərləri haqqında illerdə ki, bütün mətbuat orqanları, sehiyyə, həkimlər, ağsaqqallar bar-bar bağışalar da, lakin nədənsə onların sözlərini dinləyən yoxdur. Görünür bu, elə bir alışqanlıqdır ki, ona nə ictimai qinaq təsir edir, nə maarifləndirmə kar salır, nə ağsaqqal sözü keçir, nə də həkim məsləhəti. Neticə isə bu olur ki, dünyada hər il milyonlarla insan siqaret zəhərinin qurbanı olur.

Hesablamlara görə, tütünün törətdiyi xəstəliklər nəticəsində hazırda dünyada hər il 8 milyondan artıq insan ölürlər. Onların 1 milyonu etrafa yayılan tütün tüstüsü ilə nəfəs alan passiv tütün çəkənlərdir.

XX əsrde tütün epidemiyası bütün dünyada 100 milyon insanın həyatına son qoyduğu halda, XXI əsrde tütündən 1 milyard insanın ölümü gözlenir. Çünkü tütün ağ ciyər və ürək-damar, həmçinin bronxial xərçəng, xroniki bronxit, emfizema və bir çox xəstəliklərin səbəbkarıdır.

Bəzən siqareti tərgitmək istəyən insanlara da rast gəlirik. Onlar elektron siqarete keçməklə siqareti tərgidəcək-lərini zənn edirlər. Lakin mütxəssis həkimlər deyir ki, elektron siqaretdən istifadə etmək ən azı adı siqaret qədər təhlükəlidir. Siqaretin insan organizm üçün ən təhlükəli tərəfi onun tərkibindəki qəstrandır. Həkimlər də ən əsas buna görə insanlara siqaretdən imtina etməni məsləhət görür. Nikotin aludəçiləri isə çıkış yolunu elektron siqaretdə görürler. Amma yanılırlar, siqaretin tərkibində olanlar demək olar ki, elektron siqaretdə də mövcuddur və bu, insan sağlamlığı üçün birbaşa təhlükədir.

Bu məsələlərin ciddiliyi nəzərə ali-



naraq ölkəmizdə "Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında" qanun da qüvvəyə minib. Qanunu pozanların 30 manatdan 1000 manata qədər cərimə olunması müəyyənləşdirilib. Qanuna əsasən, tütün məmulatlarından (siqaret), sulu qəlyan və elektron siqaretdən istifadə müəyyən yerlərdə qadağan olunub.

Hələ də aramızda bu qanuna zidd gedən insanlar var ki, onlarla hər kəs qarşılaşır. Belələri haqqında tədbirlərin görülməsi sözsüzdür. Lakin onlar gözdən uzaq yerlərdə məqam düşən kimi etrafa tüstülərini yaymaqla məşğuldurlar. Çox təəssüf, onlar arasında sürücülər də var ki, bəzən takside utanmazcasına səndən "siqaret çəkə biləremmi?", - deyə soruşurlar...

Nə qədər ki, hələ də qanundan xəbərsiz insanlar var, onlar cəmiyyət arasında özlərini lazımı səviyyədə apara bilməyecək və bizlər də passiv

siqaret çəkənlər olaraq qalacağıq. Beləliklə də son iki ilin statistik hesabatında rəqəmlər bir qədər artıb-azalsada, lakin elə bir fərqli rəqəm müşahidə olunmur. 15-19 və 65 yaşdan yuxarı bütün yaş qruplarında kifayət qədər siqaret çəkən var. Buradan da o qənaətə gəlmək olur ki, bu qədər maarifləndirmə, bu qədər mübarizə qarşısında hələ də insan qəflət yuxusundan oyanıb sağlamlığının qeydində qalmaq fikrində deyil. Məlumatə görə, Azərbaycanda hər il 15 min nəfər tütün və onun yaratdığı müxtəlif xəstəliklər-dən dünyasını dəyişir.

Sevindirici haldır ki, Azərbaycanda elektron siqaretlər qadağan olunur. Bu,

Milli Məclisin Aqrar siyaset, İqtisadi siyaset, sənaye və sahibkarlıq, Əmək və sosial siyaset komitələrinin birgə iclasında müzakirəyə çıxarılan "Tütün və tütün məmulati haqqında" Qanuna təklif olunan dəyişiklikdə öz eksini təpib. Layihəyə əsasən, elektron siqaretlərin və onların komponentlərinin idxləli, ixracı, istehsalı, saxlanılması, topdan və pərakəndə satışı və istifadəsi qadağandır.

Siqaret-istər elektron, istər adı olsun, çəkən hər kəs tək özünü deyil, ailəsini, iş, yol yoldaşını, qonşusunu, qohumunu, dostunu, xüsusiələ də övladını düşünməlidir. O zaman papirosumu yandıranda özünün də, onların da sağlamlığının tüstünləndiyini dərk edər. Və bəlkə bu an siqaretin zərəri də, cibə ziyan qiyməti də onu yandırı...

**Mətanət Məmmədova**